

הלכות פסח תצבתצג

תמוג

במועדות^א ואף שנוהגין במדינות אלו שמוותר להתענות בתשרי אחר אסרו חג מכל מקום אין רוצין לקבוע בו לכתחלה תענית^ב קבוע כיון שאפשר להמתין להתענות אחר כך:

ג ונוהגין לברך כל מי שיתענה בה"ב אחר קריאת התורה בשבת שלפני בה"ב^ג ומי שענה אמן על זה אין צריך לקבל עוד התענית במנחה שלפני ימי התענית^ד ומכל מקום אם אה"ב נמלך שלא להתענות אינו מחוייב להתענות מחמת עניית אמן ואף שאו היתה דעתו להתענות על ידי אמן זה אין בכך כלום אם לא קיבל עליו התענית בפירוש בפיו כמו שיתבאר בסיומן תקס"ג^ה:

ד ונוהגין שלא לברך בה"ב בשבת שבתוך ניסן או תשרי לפי שבאותו שבת מברכין התורה אחר קריאת התורה ואין צריך לומר שאין מברכין בה"ב בשבת שהוא ראש חודש אייר או חשוון אלא ממתנינים לברך בשבת הבא^ו ואחר אותו שבת מתחילין להתענות בה"ב אבל אם יש מילה או חתונה באותו שבת שצריך לברך בו בה"ב מברכין בו בה"ב אלא שנוהגין לברך במנחה^ז אחר קריאת התורה:

ה אם אורע ברית מילה או שאר סעודת מצוה בתענית בה"ב מצוה לאכול ואין צריך התרה כלל כמו שיתבאר בסיו' תקס"ח^ח:

תצג דינים הנוהגים בימי העומר וכו' מ' סעיפים:

א ונוהגין שלא לישא אשה^א ושלא להסתפר^ב בין פסח לעצרת^ג שמתאבלין על כ"ד אלפים מתלמידי רבי עקיבא שמתו בימים הללו^ד.

אבל מותר לעשות שידוכין בלא נשואין שמא יקדמו אחר^ה ומותר ג"כ לעשות סעודה לאחר השידוכין^ו או לאחר הקידושין^ז אבל לא יעשו ריקודין ומחולות ואין צריך לומר שלא יעשו ריקודין ומחולות של רשות^ח אבל מותר לעשות סעודת הרשות כגון שמחת מרעויות בלא ריקודין ומחולות ושמחות יתירות^ט:

ב מי שקפץ ונשא בימים הללו אין קונסין אותו כלום^י כיון שעשה מצוה אבל מי שהסתפר בימים הללו קונסין אותו על שעבר על המנהג^{יא}:

ג מי שלא קיים עדיין מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישמשנו^{יב} כיון שמוותר לו

יא ב"י לבוש.
יב מ"א סק"ב.
יג ש"ך יודר סי' רב סוף סקל"א. מ"א סק"ג.
יד לבוש. מ"א שם.
טו סימן זה בשנת"י לא הניע לידנו, וראה מ"א שם סק"א.
טז מנהגים (מורי"א) מנדנו אייר ומנדנו חשוון. ח"י סק"ב.
יז מ"א סוף סקל"ג. ח"י שם.
יח סימן זה בשועיר לא הניע לידנו, וראה רמ"א שם ס"ב לעיל תע"ה.
סימן תצג
א מור וש"ע מ"א.
ב מור (ש' מקומות שגדלו). כ"י ריש הסימן, במש' הרשות ה"א. אבן שונוב (מא, ד). ש"ע ס"ב ומנהג חב"ד שאין מברכים שהדינו בימי ספירת העומר, מלבד שבתות ול"ג בעומר (ספר המנהגים) – חב"ד ע' 43. ספר תורת מנחה התועפותיים השמש"ש ע' 134. וראה

המלך במסובו ח"א ע' שידח).
ג ודענו בל"ג ימים (שבתך מ"ש ימים) שבין פסח לשמועות, ובדלפמן סעי' דג.
ד הרי"ן גיאת ח"ב (ע' קט). לבוש ס"א.
ה יבמות סב. ב. מור וש"ע ס"א.
ו מור בשם הרי"ן גיאת שם (שמו"ר לארס). ש"ע ס"א.
ז ח"י סק"ד (במנענו שידוכין). ואוצ'ל: שידוכין או קידושין בלא נשואין.
ח מ"א ס"א.
ט ח"י שם.
י מ"א שם. וראה דברי נחמיה א"ח (ע, ד).
יא ח"י שם.
יב הרי"ן גיאת ח"ב (ע' קט). מור וש"ע ס"א.
יג שירי כנסת הגדולה הנב"י אוח' ג. אלה ונאס סק"ב.
יד ח"י לוגאנו בספר שני דיות (מא, ב). כנסת הגדולה הגה"ש. פרי"ח ס"א.

הלכות פסח תצג

תמוד

לישא אפילו בתוך שלשים לאבילות אביו ואמו¹⁰ שהיב להתאבל עליהם מגזירת הכבוים¹¹ כל שכן שמותר לו לישא באבילות ימים הללו שאין אלא מנהג בעלמא¹² ומכל מקום במדינות אלו נהגו להחמיר¹³:

ד' כשיש מילה בימים הללו מותרים בעלי הברית¹⁴ דהיינו המוהל והסנדק ואבי הבן¹⁵ ביום שלפני המילה סמוך לערב קודם הליכה לבית הכנסת להסתפר¹⁶:

ה' ל"ג ימים¹⁷ יש אומרים¹⁸ שהם מתחילין מיום ראשון של ספירת העומר ומסיימין בל"ג בעומר שבאותו יום מתו האחרונים של הכ"ד אלף לפיכך נוהגין קצת להרבות בשמחה ביום זה¹⁹ ואין אומרים בו תחנון²⁰ לפי שבו ביום פסקו למות²¹ ואף שמתו מקצת מהם ביום זה מכל מקום הרי לענין אבילות יום האחרון אנו אומרים מקצת היום ככולו כמ"ש ביו"ד ס' שצ"ה²² לפיכך בשנהג אבילות שעה אחת או פחות ביום ל"ג דהיינו שמונע מלהסתפר²³ עד לאחר שהאיר היום²⁴ בל"ג די בכך ומותר לו להסתפר בל"ג²⁵ לאחר שעברו משהו מהיום ולישא בו אשה²⁶ וכן מול"ג ואילך²⁷ ואם חל ל"ג באחד שבבת נהגין להסתפר בערב שבת מפני כבוד השבת²⁸.

ומכל מקום אפילו בל"ג עצמו יזהר שלא להסתפר קודם אור היום²⁹ לפי שאין אומרים אלא מקצת היום ככולו אבל לילה אפילו כולה אינה ככל היום³⁰ ולא פסקה אבילות עד למחר ביום ולכן אומרים תחנון בתפלת המנחה של ערב ל"ג³¹.

ויש מקומות נוהגין שלא לומר תחנון במנחה של ערב ל"ג³² לפי שסומכין שבתחלת ליל ל"ג פסקו האבילות ולכן אין אומרים תחנון במנחה שלפניו כמו שאין אומרים במנחה שלפני שאר הימים שאין אומרים בהם תחנון³³ שיללם כיומם ולפי מנהגם

10 מנהגים (מירנא) סוף מנהג של פסח. מחר"ל ע"ג (ש)

11 קנז. מ"ז ס"ק ב.

12 כי סימן זה בשע"ק לא הניע לדעתו, וראה שו"ע שם ס"א.

13 כח. ראה מ"ז י"ד ס' תב סק"ה.

14 כט. דרשות הר"י אבן שניעוב שם (לענין ל"ד). שו"ע שם (בבב"ק).

15 ל מנהגים (מירנא) שם. מחר"ל שם. רמ"א ס"ב.

16 לא למוש ס"ב. וראה גם אבודרהם שם וכ"י (לענין מול"ג ואילך) שאין אפרש בין תפירת לנשואין.

17 לב המנהג שם (לישא) הדרשות הר"י אבן שניעוב שם (להסתפר). תשב"ץ שם. מור אבודרהם שם (לישא)

ולהסתפר). מנהגים (מירנא) שם. כ"י ד"ה דע. שו"ע ס"ב (להסתפר). רמ"א ס"א (לישא).

18 לג מחר"י וייל דינים ומנהגים ס' גא. רמ"א ס"ב.

19 לד רכבי משה ס"ק א בשם מחר"ל. רמ"א שם (ולא מבערב). כ"ח ד"ה ומ"ש ויש מסתפרים (ביום ולא בלילה).

20 לה תשב"ץ שם (לענין ל"ד) לדעת המוסקין בן שו"ע י"ד ס' שצה ס"א (לענין אבילות, מנח החמה). שריי

כנסת הגדולה הנב"י אות א.

21 לו משמעות מחר"ל שם. מולבש"י יום טוב על הלבוש ס"ב, בשם מנהג א"י ה"י סק"ו.

22 לז מנהגים (מירנא) מנהג חדש איר. ח"י שם. וכ"ה בסדר לפני ובא לענין.

23 לח ראה שו"ע ס' קלא ס"ו. סידור שם.

10 וראה רמ"א י"ד ס' שצ"ב ס"ב.

11 טז ראה מ"ק ל' ב. רמב"ם הל' אבל פ"ו ה"א.

12 יז פ"ח שם.

13 יח כ"ח ריש הסי'. ח"י סק"א.

14 יט הנהגות מנהגים מנהגו אירי אות מה. רמ"א סוף ס"ב.

15 כ ח"י סק"ה. וראה רמ"א שם. מ"א סק"ה. לעיל ס' תע

ס"ח וש"ל.

16 כא הנהגות מנהגים שם. רכבי משה ס"ק ג. בסופו. ח"י שם.

17 כב ל"ג ימים שנגדנן בהם אבילות בן פסח לעצרת, שיש בה כמה רעות, כולקמן. וראה שלהן המלך ח"ב ע"י קלה העזרה 1.

18 כג ומנהגו ס' יק, בשם הר"ה, שצנא כספר ישן מספר. הובא באבודרהם תפלות הדפס בסופו.

19 דרשות הר"י אבן שניעוב (מא, ד) בשם המדרש. רבנו יוחנן ל"ה ח"ד מה. ד. תשב"ץ ח"א ס' קעח (עד ל"ד בעומר).

20 כד מחר"ל דני הדינים שכן פסח לשבעות (ע' קנז).

21 רמ"א ס"ב. והטעם המגניב, ראה פנ"ח שער פסח"ע פ"ג. משנת הסינים מ"א אירי פ"ו מ"ו, שהוא יום הדילולא של רשב"י. וראה גם אב"ק לאר"ה ע"י ק"ה (לעשות יום

משחה ושמחה בח"י אירי ... יומא הדילולא דרשב"י).

22 בעומר). מור (שאן פסקי מלכות) תשי"ע ס"ב.

23 כה מנהגים (קלוינר) ס' קל. (מירנא) מנהגי איר. מחר"ל דני הדינים שכן פסח לשבעות (ע' קנז).

רמ"א שם.

הלכות פסח תצנ

תמה

מותרים ג"כ להסתפר⁷² ולישא בליל ל"ג (שלפי דבריהם אין נוהגין אבילות אלא ל"ב יום⁷¹):

ז ויש אומרים⁷⁰ של"ג ימים אלו מתחילין מיום ב' להודש אייר ומסיימין בערב שבועות ואנ"פ שמתר להסתפר ולישא בל"ג בעומר⁷³ מכל מקום כיון שאין הותר אלא לאחר שעבר מקצת היום שהוא ככולו לכן עולה הל"ג בעומר ג"כ לחשבון הל"ג ימים שנוהגין בהם אבילות⁷⁴.

ועל פי דבריהם⁷⁵ יש נוהגין⁷⁶ להסתפר ולישא בכל שלשה ימי הגבלה⁷⁷ אלא שהם אין מסתפרין ונושאין בר"ח אייר אלא עד ר"ח בלבד ולא עד בכלל כדי שיהיו נוהגין אבילות ל"ג ימים שהן מתחילין בר"ח אייר ומסיימין ביום ראשון של הגבלה ומקצת אותו יום האחרון הוא ככולו⁷⁸ ולכן מסתפרין ונושאין משהאיר יום ראשון של הגבלה ואילך:

ז אם יש לו ספק במנהג המקום אינו יכול לתפוס קולי המנהגים⁷⁹ רחיינו שינהג היתר עד ר"ח אייר כסברא האחרונה וגם ינהג היתר מל"ג בעומר ואילך עד ערב עצרת כסברא הראשונה כיון שב' קולות אלו סותרות זו את זו אבל יכול לתפוס חומרי המנהגים⁸⁰ דהיינו שינהג איסור מפסח ועד ערב שבועות או עד יום ראשון של הגבלה חוץ מל"ג בעומר ואף שנוהג ב' חומרות שסותרות זו את זו אינו כנסל ההולך בחושך⁸¹ כיון שעשה כן מחמת הספק שנסתפק לו איזה מנהג הוא עיקר⁸² ומכל מקום אין צריך לעשות כן⁸³ אלא יכול לתפוס איזה מנהג שירצה ואין הויששין שמא מנהג מקום הזה אינו כן כיון שאבילות אינה אלא מנהג בעלמא אין להחמיר בספקא.

אבל אם ידוע לו מנהג המקום אין לו לשנות מן מנהג המקום להקל בימים שאנשי המקום מחמירין או להחמיר בימים שהן מקולין אם אינו עושה כן מחמת חומרא בעלמא שמחמיר על עצמו לחוש לדברי המחמירין בימים אלו⁸⁴ אלא הוא מתראה⁸⁵ שעושה כן לפי שכן ראוי לעשות לכל אדם מפני שהעיקר הוא בהמחמירין שאו נראה הדבר כשתי תורות⁸⁶ שהוא מחמיר ואנשי המקום מקילין או להיפך ויש בזה איסור לא תתגוררו⁸⁷ כלומר לא תעשו אגודות אגודות⁸⁸ אפילו אם הוא בענין שאין לחוש

ההגבלה (קודם ערב חג השבועות).
מז מ"א שם.
מח דרכי משה ס"ק ג. רמ"א סוף ס"ג.
מט מ"א סוף סק"ו. ח"י סק"א.
נא ראה קולת ב' ד. עירובין ג. ב. ח"י שם.
נב מ"א שם. ח"י שם.
נג כנסת הגדולה לשנות הרמב"ם הל' ע"ז פ"ב ה"ד,
 בשם תשובת בת"י. ד. מלאכי כללי הדיוט סי' שנה
 (שמה לא היישגין ללא התנהגות).
נד ראה לעיל סי' תסח סי' ג' ד.
נה רש"י יבמות יג. ב. ד"ה לא תעשו. וראה גם לעיל סי'
 קסא ס"ה.
נו דברים יד. א. ובמות יד. א. דרכי משה ס"ק ג. רמ"א
 ס"ג. מ"א סק"ג.
נז יבמות שם.

לט מלבישי יום טוב שם. ח"י שם. אלה זומא ס"ק ו
 ברעת הרמ"א הולכשו.
מ ראה מהר"ל שם. דרכי משה ס"ק ג. לבוש סוף ס"ב.
 אלה זומא ס"ק ו.
מא מהר"ל שם (ע' קנז), בשם מהר"י שש"ן. ב"י ד"ה
 ויש נוהגים. דרכי משה ס"ק ג. רמ"א ס"ג.
מב דרכי משה ורמ"א שם.
מג ב"ח. מ"א סק"ה. וצ"ע בתהי"ל ובב"ח ובמב"ש
 (ראה מהר"ל ולבוש שם, החשבון ל"ב יום, משיא"כ
 בב"ח ההי"ל וכו' יום, וגם ל"ג בעומר בחשבון ומקצת
 היום ככולו).
מד היינו לפי מה שאומרים, שמקצת היום עולה לחשבון
 ל"ג יום ואנ"ל: ואף על פי דבריהם (גדיל תורה ג' מ
 ע' ל).
מה מ"א שם.
מו ראה ספר המנהגים – ה"ב ע' 44 שלא היתה רוח
 אומ"ל הרש"ב נהה מזה שהסתפרו בשלשת ימי

הלכות פסח תצגתצד

תמו

למחלוקת כגון שאין הוא יחיד בעיר אלא הרבה מאנשי המקום נהגין כך והרבה מהן נהגין כך ואין מקפידין זה על זה כלל¹⁰:

ח אף להנהיג איסור גם עד ר"ח אייר מכל מקום אם חל בשבת¹¹ כיון שיש כאן תוספת שמחה שבת ור"ח¹² יש להתיר להסתפר בערב שבת מפני כבוד השבת וגם לישא אשה¹³ בו כיום כיון שעיקר סעודת הנשואין יהיה בשבת וראש חודש:

ט נהגין שלא לעשות מלאכה¹⁴ אחר אנשים¹⁵ ואחר נשים כל ימי הספירה משקיעת החמה¹⁶ עד לאחר ספירת העומר¹⁷ ורמז לזה שנאמר¹⁸ שבע שבתות מלשון שבות שבומן הספירה דהיינו משקיעת החמה ואילך יש לשבות ממלאכה עד לאחר שיספור (ואותן הנשים שאינן סופרות¹⁹ אפשר שיש לשבות להן ממלאכה כל הלילה)²⁰:

תצד סדר תפלת חג השבועות ובו כ' סעיפים:

א כיום המשים לספירת העומר הוא חג השבועות²¹ הנקרא עצרת²² בלשון חכמים²³ שנאמר הספור חמשים יום והקרבכם וגו'²⁴ וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש וגו'²⁵ ולפי חשבון קביעות החדשים המסור בדינו שחודש ניסן הוא מלא לעולם וחודש אייר הוא חסר לעולם²⁶ יהיה חג זה בששה בסיון שהרי ימי הספירה מתחילין ממ"ז בניסן א"כ מ"ז יום שממ"ז עד סוף החודש וכ"ט יום של אייר וששה ימים בסיון הם המשים יום לפיכך אנו אומרים בשבועות זמן מתן תורתנו²⁷ שבששה בסיון נתנה התורה לישראל²⁸.

אבל בזמן שהיו מקדשין החדשים על פי הראיה היה אפשר להיות גם חודש ניסן חסר והיה חג השבועות שהוא יום המשים לעומר בשבעה בסיון ואם היה גם חודש אייר מלא היה חג השבועות שהוא יום המשים לעומר בחמשה בסיון²⁹ אף שאינו כיום מתן תורה אן בכך כלום שהכתוב לא תלה חג הוזה כיום מתן תורה ולא בכמה ימים לחודש רק בחמשים לעומר אלא שלפי חשבון המסור בדינו לעולם יהיה יום המשים לעומר בששה בסיון שהוא יום מתן תורה³⁰.

ואף שששה בסיון שלנו הוא יום נ"א ממ"ז בניסן שבו יצאו ישראל ממצרים והתורה נתנה ביום נ"ב לצאת ממצרים שהרי בחמשה בשבת יצאו ממצרים³¹ כמו שנתבאר

ב רמב"ם שם.
ג ראה פסחים סח, א. ר"ה ג, רע"ב. ועוד. וראה ברכי יוסף סק"א.
ד ויקרא כג, מז.
ה שם כא.
ו ראה רמב"ם הל' קדוש החדש פ"ח ה"ד. פור סי' תבח.
ז כדלעיל סי' תפג ס"ג.
ח שולח הריב"ש סי' צו. פ"ח ס"א. ח"י סק"א.
ט כרבנן שבת פ"ג, ב.
י ר' שמעיה ר"ה ג, ב.
יא ריב"ש שם. פ"ח שם. ח"י שם. וראה אנ"ק ח"ו ע' קנח, ולק"ש ח"ג ע' 997-1000, בענין העובר את קו התאריך בניו הספירה. וראה שלחן המלך ח"ב ע' קל"ט.
יב ראה לק"ש ח"ג ע' 997. הערה 10. שלחן המלך ח"ב ע' קל"ט.

נח ראה תמ"ת ישרים, אהלי תם, סי' קע, אם לא תתנגדו תלוי בכביא למחלוקת.
נט הגהות מנהגים מנהגי פסח אות לו. ב"ה. מ"א סק"ב. ח"י סק"ב.
ס ב"ח.
סא הגהות מנהגים שם. ב"ח. מ"א וח"י שם.
סב רבנו ירוחם נתיב ה' ח"ד (נהג, א) בשם רב האי בתשובה. פור וש"ע ס"ד.
סג כנסת הגדולה הגהות דפור. ח"י סק"ב.
סד רבנו ירוחם שם. פור וש"ע שם.
סה מ"ז סק"ג.
סו ויקרא כג, מז. רבנו ירוחם שם. פור. מ"ז שם.
סז כדלעיל סי' תפג ס"ג.
סח ראה משנה הלכות ח"ח סי' רמז.

סימן תצד

א רמב"ם הל' תמידין ומסופין פ"ח ה"א. פור וש"ע ס"א.